

הדרה
תפילת
אשה

IN HER VOICE

An Illuminated Book of Prayers
for Jewish Women

Enya Tamar Keshet

עיניה תמר קשת

Maggid Books

PLATE A

All the Women of the Bible

The top page, a paper cut, consists of the names of the Four Mothers and two quotations from Proverbs praising women.

The wisest of women builds her house. (Proverbs 14:1)

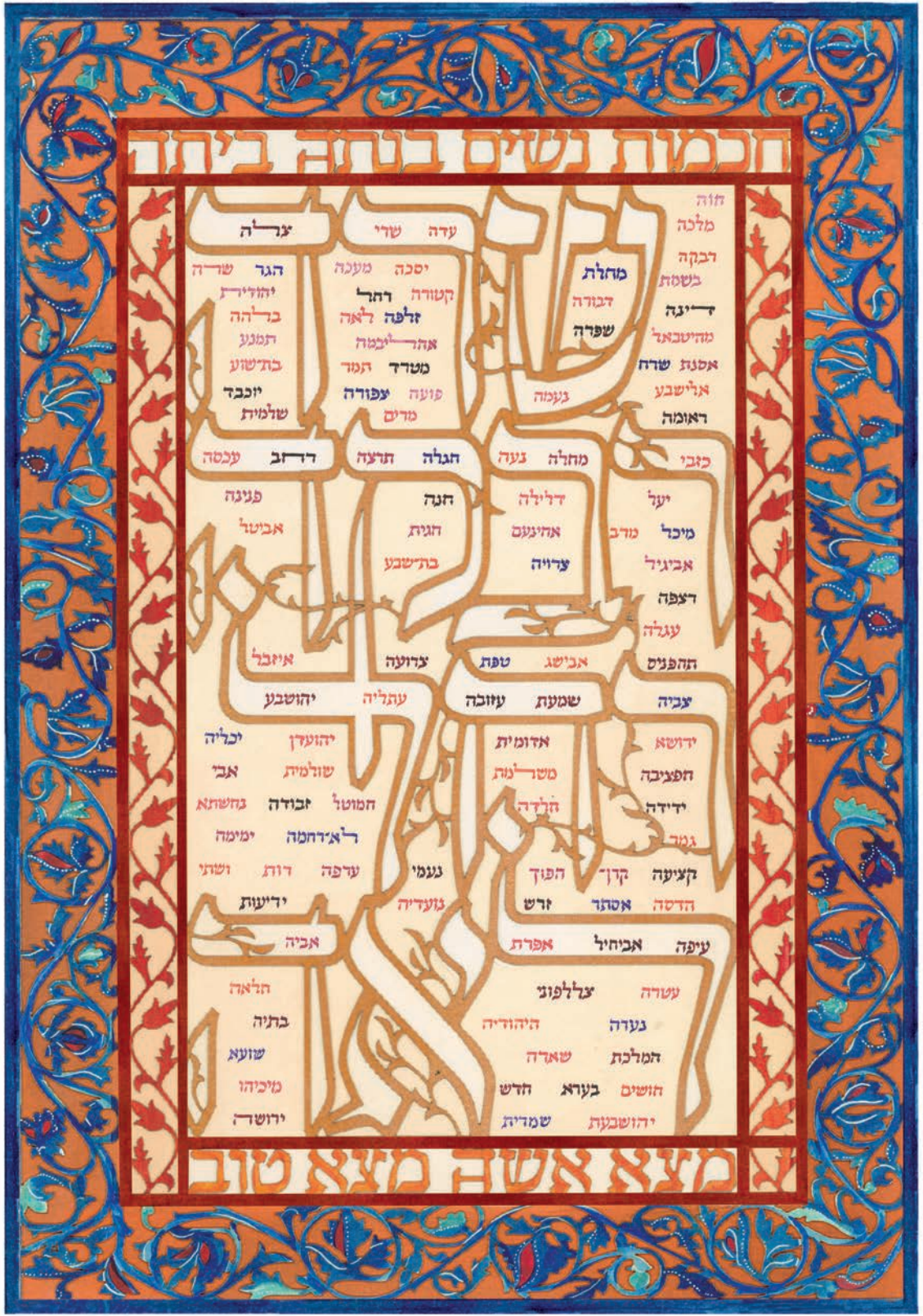
He who finds a wife has found happiness. (Proverbs 18:22)

On the base page are the names of all 115 women mentioned in the Bible, in the order in which they appear.

חכמות נשים בנתה ביהתה

צרה	עדה שרי	מחלת	חזה
הגר שרה	יסכה מעכה	דבורה	מלכה
יהודית	קטורה רחל	שפרה	רבקה
ברכה	זלפה לאה	נעמה	בשמת
תמנע	אהרן יבמה		דינה
בת שוע	מטרה תמר		מהיטבאל
יוכבד	פועה צפורה		אסנת שרה
שלמית	מרים		אלישבע
			ראומה
ררוב	הגלה תרצה	מחלה נעה	כנזי
עכסה	חנה	דלילה	יעל
פננה	חגית	אהינעם	מיכל מרב
אכטל	בת שבע	צרויה	אביגיל
			רצפה
			עגלה
איזבל	צרועה	אבישג	תחפניס
		טפת	
יהושבע	עתליה	שמעת	צביה
		עזובה	
יכליה	יהועדן	אדומית	ירושא
אבי	שולמית	משרות	חפציבה
	חמוטל	הלדה	ידידה
נחשתא	זבודה		גמר
	רארחה	הפוך	קציעה קרן
ימימה	ערפה דות	זרש	הדסה
ושתי	נעמי		
ידיעות	נעדיה	אפרת	עיפה
אביה			
הלאה		צלפונג	עטרה
בתיה		היהודיה	נערה
שועא		שאר	חמלכת
מיכיהו		חדש	חושים בערא
ירושרה		שמדית	יהושבעת

מצא אשה מצא טוב

שיר השירים אשר לשלמה יעקני משקיות פתו כי טובים דרך פיון ליה שמעך סובים שמן ותרין שמן על כי עלמות האבן משבן אבןך נזחה ונבואי הפלך חרית נגלה ונשמחה את הכרמים כרמי שלי לא בך נזכרה דרך פיון משרים האבן שחרה או ונאה גנת ירושלם כהאלי קדר כרועת שלמה א' ונראים שאני שחרותי ששופתי השמש בג' אפי נחורו ב' שפני נערה ושנתי הנדה ל'י אשחרה

א שת חירל מי ימצא ורחוק מפנינים מכרה: שח בה

נפשי אלה נזעה איטה ותרביץ בחרים שלמה אחיה נקמה על עיר חבין אם לא תרעי לך הפה נשיים א' לך בעצב תצא ורע את דמיתך על משנות הרעים לרסתי בדבב פתח דמיתך רעית נואו לחין בתרים עוצר

ב לב בעלה ושלל לא יחסר: מלתהו טוב ולא רע כל ימי

קרת בנת ארזי והעני ברזים א בעלת השוין שועלת המקיים כשועני בין החיים כן רעית בין הנגות כתפוח גרני הערן כן ודד בין הבנים בעלי חסדתי ונשבת ופרי מתוק לחכי בבואי אל בית הין ודאלו עלי אבכה סכוכי בארשיית ופדוני בתפוחים כי ואלת אבבה אני שפאלו נחתי לואעי ופניו ונחבני השבעת אהבם בעת ירושלם נבאית או באר' את יהודה אם תעירי זאם האבבה: עי

ג כאניות סוחר ממרד זק תביא לחמה: תקם בעוד לילה

השוער אויל קן חל קרב ופיראן נאה אחו לנו שעלים שלים קנים סובלים סמים וכרפנו שירי דודי לי ואני לו הרעה בשופים עי טעונת חיים נוסו ונללים עב דפה לך דודי לבי או לרעב האלים על הר בחר על משגבי בלילות בקשות את אשחרה ותתן טרף לביתה וחק לזערתייה: ממה שזדה ותקחהו

ד מפרי כפיה נטעה כרם: גרה בעוז מתניה ורנאמוץ

זרוערניה: עמה כי טוב שחרה לא יכבה בלילה נרה: בניו לתלפיות אף תאן תחלי על כל שלים הבגדים עב שרץ כשני עפרים תאפי צניה דרועים בשופים עי שפוח חיים נוסו ונללים אף לי אל הר הסור ואלו בעת הלבוה לך יפה רעית ופסן אין בך את מלבנן נלה את מלבנן תבוא תמורי מרשא אמנה כרשא שער וחזמן ספענות ארות מרורי נרבים ללבתי אתל

ה דיה שלחה בכישור וכפיה תמכו פלך: פה פרשה

לעני וידיה שלחה לאביון: א תירא לביתה משלג כי כל קופת רעית ימי עם חלב אכלי ורעים עתו ועברו ורעים אפי ושנה ולכו עי קח דודי דורן פתחי לי אצתי רעית יעט תמורי שרדאי נפלא על

ו ביתה לבש שנים: רבדים עשתה לה שש וארממה לבושה:

וזע בשערים בעלה בשבתו עם זקני ארץ: דין עשתה זרוערניה: עמה כי טוב שחרה לא יכבה בלילה נרה: זרוערניה: עמה כי טוב שחרה לא יכבה בלילה נרה: זרוערניה: עמה כי טוב שחרה לא יכבה בלילה נרה:

ז דיה שלחה בכישור וכפיה תמכו פלך: פה פרשה

לעני וידיה שלחה לאביון: א תירא לביתה משלג כי כל קופת רעית ימי עם חלב אכלי ורעים עתו ועברו ורעים אפי ושנה ולכו עי קח דודי דורן פתחי לי אצתי רעית יעט תמורי שרדאי נפלא על

ח ביתה לבש שנים: רבדים עשתה לה שש וארממה לבושה:

וזע בשערים בעלה בשבתו עם זקני ארץ: דין עשתה זרוערניה: עמה כי טוב שחרה לא יכבה בלילה נרה: זרוערניה: עמה כי טוב שחרה לא יכבה בלילה נרה: זרוערניה: עמה כי טוב שחרה לא יכבה בלילה נרה:

ט דיה שלחה בכישור וכפיה תמכו פלך: פה פרשה

לעני וידיה שלחה לאביון: א תירא לביתה משלג כי כל קופת רעית ימי עם חלב אכלי ורעים עתו ועברו ורעים אפי ושנה ולכו עי קח דודי דורן פתחי לי אצתי רעית יעט תמורי שרדאי נפלא על

י ביתה לבש שנים: רבדים עשתה לה שש וארממה לבושה:

וזע בשערים בעלה בשבתו עם זקני ארץ: דין עשתה זרוערניה: עמה כי טוב שחרה לא יכבה בלילה נרה: זרוערניה: עמה כי טוב שחרה לא יכבה בלילה נרה: זרוערניה: עמה כי טוב שחרה לא יכבה בלילה נרה:

יא דיה שלחה בכישור וכפיה תמכו פלך: פה פרשה

לעני וידיה שלחה לאביון: א תירא לביתה משלג כי כל קופת רעית ימי עם חלב אכלי ורעים עתו ועברו ורעים אפי ושנה ולכו עי קח דודי דורן פתחי לי אצתי רעית יעט תמורי שרדאי נפלא על

יב דיה שלחה בכישור וכפיה תמכו פלך: פה פרשה

לעני וידיה שלחה לאביון: א תירא לביתה משלג כי כל קופת רעית ימי עם חלב אכלי ורעים עתו ועברו ורעים אפי ושנה ולכו עי קח דודי דורן פתחי לי אצתי רעית יעט תמורי שרדאי נפלא על

יג דיה שלחה בכישור וכפיה תמכו פלך: פה פרשה

לעני וידיה שלחה לאביון: א תירא לביתה משלג כי כל קופת רעית ימי עם חלב אכלי ורעים עתו ועברו ורעים אפי ושנה ולכו עי קח דודי דורן פתחי לי אצתי רעית יעט תמורי שרדאי נפלא על

יד דיה שלחה בכישור וכפיה תמכו פלך: פה פרשה

לעני וידיה שלחה לאביון: א תירא לביתה משלג כי כל קופת רעית ימי עם חלב אכלי ורעים עתו ועברו ורעים אפי ושנה ולכו עי קח דודי דורן פתחי לי אצתי רעית יעט תמורי שרדאי נפלא על

טו דיה שלחה בכישור וכפיה תמכו פלך: פה פרשה

לעני וידיה שלחה לאביון: א תירא לביתה משלג כי כל קופת רעית ימי עם חלב אכלי ורעים עתו ועברו ורעים אפי ושנה ולכו עי קח דודי דורן פתחי לי אצתי רעית יעט תמורי שרדאי נפלא על

טז דיה שלחה בכישור וכפיה תמכו פלך: פה פרשה

לעני וידיה שלחה לאביון: א תירא לביתה משלג כי כל קופת רעית ימי עם חלב אכלי ורעים עתו ועברו ורעים אפי ושנה ולכו עי קח דודי דורן פתחי לי אצתי רעית יעט תמורי שרדאי נפלא על

יז דיה שלחה בכישור וכפיה תמכו פלך: פה פרשה

לעני וידיה שלחה לאביון: א תירא לביתה משלג כי כל קופת רעית ימי עם חלב אכלי ורעים עתו ועברו ורעים אפי ושנה ולכו עי קח דודי דורן פתחי לי אצתי רעית יעט תמורי שרדאי נפלא על

Eshet Hayil

The first text in the book is the classic *Eshet Hayil*.

Eshet Hayil are the first two words of the twenty-two verse poem with which King Solomon concludes the Book of Proverbs. The initial letters of each line form an acrostic of the Hebrew alphabet. This poem is customarily recited in tribute to the woman of the household as part of the introduction to the *Shabbat* meal on Friday evenings, after returning from synagogue and singing *Shalom Aleichem*.

The color of the squares highlighting the initial letters gradually moves in twenty-two steps through the spectrum of the primary and intermediate colors, beginning with red, moving to yellow, then to blue and returning to red. This cycle serves as a metaphor for the spectrum of womanly virtues.

The Kabbalists imbued the practice of reciting *Eshet Hayil* on Friday night with additional meaning by regarding it as a welcome for the *Shehinah*, the feminine manifestation of the Divine Presence on earth. The artistic rendering here captures this merging of tribute to the finite and infinite by weaving throughout the poem the entire micrographic text of *Shir Hashirim*, the biblical book of the Song of Songs. *Shir Hashirim* portrays the great love story of God and His people in the language of a human love story. It is traditionally read at the onset of the Sabbath and on Passover, the anniversary of God's initial redemption of His people.

⌘ *A woman of valor, who can find? Her value is far beyond pearls. ⚡ Her husband's heart relies on her and he shall lack no fortune. ⚡ She does him good and not evil, all the days of her life. ⚡ She seeks wool and flax, and works with her hands willingly. ⚡ She is like the merchant ships, she brings her bread from afar. ⚡ She arises while it is still night, and gives food to her household and a portion to her maidservants. ⚡ She plans for a field, and buys it. With the fruit of her hands she plants a vineyard. ⚡ She girds her loins in strength, and makes her arms strong. ⚡ She knows that her merchandise is good. Her candle does not go out at night. ⚡ She sets her hands to the distaff, and holds the spindle in her hands. ⚡ She extends her hands to the poor, and reaches out her hand to the needy. ⚡ She fears not for her household because of snow, because her whole household is warmly dressed. ⚡ She makes covers for herself, her clothing is fine linen and purple. ⚡ Her husband is known at the gates, when he sits among the elders of the land. ⚡ She makes a cloak and sells it, and she delivers aprons to the merchant. ⚡ Strength and honor are her clothing, she smiles at the future. ⚡ She opens her mouth in wisdom, and the lesson of kindness is on her tongue. ⚡ She watches over the ways of her household, and does not eat the bread of idleness. ⚡ Her children rise and praise her, her husband lauds her. ⚡ Many women have done worthily, but you surpass them all. ⚡ Charm is deceptive and beauty is vain, but a woman who fears God shall be praised. ⚡ Give her of the fruit of her hands, and let her works praise her in the gates.*

Hannah's Supplication

The opening of the Book of Samuel tells the story of Samuel's mother, Hannah, who suffered terrible anguish as a result of her inability to bear a child. The Bible records two of her prayers, one in petition for a child and the other in celebration of his birth. The rabbis viewed Hannah's prayers as the paradigm for private prayer, and the *Talmud* derives from Hannah's model various principles as to the form and content of our prayers and the manner in which they are to be recited.

So Hannah rose up after they had eaten in Shiloh, and after they had drunk. And Eli the priest sat upon a seat by the gate post of the temple of the Lord. And she was in bitterness of soul, and prayed to the Lord, and wept bitterly. And she vowed a vow, and said, O Lord of hosts, if You will indeed look on the affliction of Your maidservant, and remember me, and not forget Your maidservant, but will give to Your maidservant a male child, then I will give him to the Lord all the days of his life, and there shall no razor come upon his head. And it came to pass, as she continued praying before the Lord, that Eli observed her mouth. And Hannah spoke in her heart; only her lips moved, but her voice was not heard; therefore Eli thought that she was drunk. (1 Samuel 1:9-14)

Hannah prayed in the Holy Tabernacle, the seat of Eli, the High Priest. The illumination of Hannah's Prayer is a reflection of this setting. The twelve stones of the *hoshen*, the High Priest's breastplate, have been set in the border as pieces of women's jewelry. Also included in the border is a *menorah*, a fixture of the Tabernacle, and later of the Temple, and a Jewish star broken in two, symbolizing Hannah's broken heart. The branches within the border represent the fulfillment of Hannah's prayer: The buds at the bottom of the page move outward and upward and are transformed from buds to leaves, to flowers, and finally to fruit at the top. The text around the border quotes the Talmudic passages which deal with the characteristics of prayer, as derived from Hannah's prayer.

וּמַקְס חַנּוּהַ
 אֶחָדִי אֲכַלָּה בְּשֵׁלֶה וְאֶחָדִי שֹׁתֵה
 וְעָלַי הַכְּהֵן יָשֵׁב עַל הַכֶּסֶף
 עַל מְחֻזֵּת הַיֵּכֶל יי
 וְהִיא מִרְת גֵּפֶשׁ
 וְתַתְּפִלֵּל עָלַי יי וְבִכָּה תִּבְכֶּה:
 וְתִדַּר גְּדֵר וְתֵאמֹר

יי צְבָאוֹת אִם רָאָה תִּרְאָה
 בְּעַנְי אֲמֹר נָךְ וּזְכֹר עֲנֵי
 זֶה אִי תִשְׂכַּח אֶת אֲמַתְךָ
 וְנִתְתַּה לְאֲמַתְךָ זֶרַע אֲנָשִׁים
 וְנָתַתָּ עָיו לִי כָּל יְמֵי חַיָּו
 וּמִוֹרְחָה לֹא יַעֲלֶה עַל רַאשׁוֹ:

וְהָיָה כִּי תִרְבְּתָה לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי יי
 וְעָלַי עֲמֹר אֶת פִּיךָ:
 וְחַנּוּהַ הִיא מִדְּבַרְתָּ עַל לֶבָה
 רַק שִׁפְתֶיךָ גַּעוֹת
 וְקוֹלֶה לֹא יִשְׁמַע
 וַיְחַסְבְּהָ עָלַי לְשִׁכְחָה:
שְׁפִיל א א יט-כג

יְבִיאוּ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּעֹלְמוֹ בְּעַלְמֵ אֱלֹהִים בְּרַחֲמֵי אֱתוֹ זָכַר וְנִחַם

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם שעשני כרצוני

יְבִיאוּ אֶל הָאָדָם

מלמד שעשה הקב"ה שושבינות לאדם הראשון. אמר ר' יהודה בר סימון: מיכאל וגבריאל הם היו שושבינין של אדם הראשון.

אמרו בשם ר' שמעון בן יוחאי: קשטה ככלה ואחר כך הביאה לו. אמר ר' חמא בר חנינא: אתה סבור שמתחת הרוב אחד או שקמה אחת הביאה לו? אלא משקשטה בעשרים וארבעה מיני תכשיטין אחר כך הביאה לו, והוא שנאמר "בעדן גן אלהים היית כל אבן יקרה מסכתך".

(יחזקאל כ"ח, י"ג) (ביר ח')

יְבִיאוּ אֶת הָעֵץ

ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי אמר: התבונן מתיכן לבראתה. אמר: לא אברא אותה מן הראש, שלא תהא מיקרת ראשה; ולא מן העין, שלא תהא סקרנית; ולא מן האוזן, שלא תהא ציתנית; ולא מן הצואר, שלא תהא גבהנית; ולא מן הפה, שלא תהא פטפטנית; ולא מן הלב, שלא תהא קנאתנית; ולא מן הרגל, שלא תהא פרסנית; אלא מן הצלע, שהוא מקום צנוע באדם. ועל כל אבר ואבר שהיה בורא בה, היה אומר לה 'תהי אשה צנועה, אשה צנועה!'

(בראשית רבה י"ח)

כִּי לֹא-אֵלֹהִים עִמָּנוּ, לֹא-אֵלֹהִים לְמִמָּנוּ, וְלֹא-אֵלֹהִים מִלְּפָנֵינוּ

יְבִיאוּ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּעֹלְמוֹ בְּעַלְמֵ אֱלֹהִים בְּרַחֲמֵי אֱתוֹ זָכַר וְנִחַם

יְבִיאוּ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּעֹלְמוֹ בְּעַלְמֵ אֱלֹהִים בְּרַחֲמֵי אֱתוֹ זָכַר וְנִחַם

“... Who made me according to His will”

The top box of this plate contains the text of the morning blessing recited daily by women:

*Blessed are You, O Lord, King of the universe,
Who made me according to His will.*

The text in the surrounding border quotes the biblical descriptions of the creation of woman. The first chapter of the Bible presents the general description, “God created man in His image, in the image of God He created them, male and female He created them.” The second chapter gives a more detailed description of how woman was created from man’s body. The two columns that “support” the blessing are taken from the rabbinic *midrash* that elaborates on the biblical descriptions.

“And the Lord God made of the side”

Rabbi Yehoshua of Sakhnin quoted Rabbi Levi: “[God] considered from which part of the body to create her.

He said: ‘I shall not create her from the head, so that she shall not bear her head too proudly; nor from the eye, so that she shall not be inquisitive; nor from the ear, so that she will not be an eavesdropper; nor from the neck, so that she will not be haughty; nor from the mouth, so that she will not be a gossip; nor from the heart, so that she will not be envious; nor from the leg, so that she will not be a gadabout. Rather - from the side, which is a place that is always covered’. Thus, each and every organ that He considered using to create her was telling her, ‘Be a modest woman; a modest woman!’ ”

(Bereishit Rabba 18)

“And He brought her to Adam”

*This teaches us that the Holy One, blessed be He, arranged wedding attendants for Adam. Rabbi Yehuda said in the name of Rabbi Simon: “[The angels] Michael and Gavriel were Adam’s wedding attendants.” *(Bereishit Rabba 8)**

They said in the name of Rabbi Shimon Ben Yohai: “[God] adorned her like a bride, and then brought her to him.” Rabbi Hamma Bar Hanina said: “Do you think that He simply brought her to him under a carob tree, or under a sycamore tree? [Certainly not,] rather, He adorned her with twenty-four types of jewelry and then brought her to him, and this is as it is written: ‘You were in Eden, the garden of God, with every precious stone covering you’ ”.

(Yehezkel 28:13)

(Bereishit Rabba 8)

Separating Hallah

Blessed are You, O Lord, King of the universe Who has sanctified us with His mitzvot and commanded us to take hallah

This is the first of three plates that focus on the three *mitzvot* that are traditionally viewed as associated with women. *Hallah* is the part of the dough separated out as a gift for the priest when baking (Num. 15:7-21). The special loaves baked for *Shabbat* and holiday meals are called *hallot*, as their preparation provides the opportunity to perform the duty of separating out the *hallah* portion. *Niddah* is the status of a woman during and following her menstrual period. *Hadlakat nerot* is the lighting of *Shabbat* and holiday candles. The blessings associated with these *mitzvot* are often referred to by their acronym *Hannah*, honoring Hannah the mother of the Prophet Samuel, whose prayer is seen by the rabbis as the model for personal prayer.

Since the destruction of the Temple, *hallah* cannot be given to the priests, as they cannot observe the Temple-related laws of ritual purity which would allow them to eat the sacred portion. Instead, symbolically, a small part of the dough is separated and burned at the time of baking. The text of the blessing said at that time is followed by the traditional prayer said by the woman after performing the *mitzvah*. The surrounding border evokes the colors of wheat sheaves and baked bread. While this *mitzvah* is performed whenever one bakes bread, we often associate “taking *hallah*” with baking *hallot* for the *Shabbat* table, and so a braided *hallah* has been placed at the bottom center of the page. The text is framed by the border design of an illuminated 17th century Italian *ketubah* (marriage contract) and evokes the imagery of *Shabbat* as the “partner of God”. The “carved stone relief” of the border testifies to the permanent eternal covenant between the Jewish People and God.

May it be Your will, Lord our God and God of our forefathers, that the commandment of separating hallah be regarded as though I had fulfilled it in all its details and requirements, and that the lifting of the hallah, which I now hold, be considered like the sacrifice that was offered upon the altar, and which was accepted with favor. And just as in former times the hallah was given to the Cohen, and that served as atonement for one's sins, so may it be an atonement for my sins, that I may be as one born anew, clean of transgression and sin, that I might fulfill the commandment of the holy Shabbat and these holy days, with my husband (and our children), to be nourished by the sanctity of these days. May the reward for the commandment of hallah be that our children always be nourished from the hand of the Holy One, blessed be He, in His great mercy and kindness, and with great love. May the commandment of hallah be accepted as though I had given a tithe. And just as I hereby fulfill the commandment of hallah with all my heart, so may the mercy of the Holy One, blessed be He, be aroused to protect me at all times from sorrow and from suffering,

Amen.

ברוך
אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בַּמִּצּוֹת
וְצִוָּנוּ לְהַפְרִישׁ חֵלֶה מִן הָעֵשֶׂה

יהי רצון מלפניך, יי אלהינו ואֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שְׂחַמְצוּהָ שֶׁל הַפְּרִשַׁת חֵלֶה מִתְחַשֵּׁב כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ
בְּכָל פְּרִשְׁיָהּ וְדִקְדוּקֶיהָ, וּתְחַשֵּׁב הַרְמַת חֵלֶה
שְׂאֵנִי מְרִימָה כְּמוֹ הַקְּרֵבן שֶׁהַקְּרֵב עַל הַמִּזְבֵּחַ
שֶׁנִּתְקַבַּל בְּרָצוֹן, וְכִמוֹ שֶׁלִּפְנֵים הֵימָּה חֵלֶה
נִתּוּנָה לִכְהֵן וְהֵימָּה זֶה לְכַפֵּר עֲוֹנוֹת כֶּךָ תִּהְיֶה
לְכַפֵּרָה לְעֲוֹנוֹתֵי, וְאִי אֶהְיֶה כְּאִלּוּ נִזְדַּמְּתִי מִחֲדָשׁ
נִקְיָה מִחֲטָא וְעוֹן וְאוֹכַל לֶקֶם מִצֹּצוֹת שַׁבַּת קֹדֶשׁ
וְהַיָּמִים הַשּׁוֹבִים עִם בְּעָלֵי (וְיִלְדִינוּ) לְהִיּוֹת נִזְזִינִים
מִקְדָּשֵׁת הַיָּמִים הָאֵלֶּה וּמִהַשְׁפַּעְתָּהּ שֶׁל מִצְוֹת
חֵלֶה. יְהִי יְלִדֵינוּ נִזְזִינִים תָּמִיד מִיָּדוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּרַב רַחֲמָיו וְחַסְדָּיו, וּבְרַב אַהֲבָה,
וְשֶׁנִּתְקַבַּל מִצְוֹת חֵלֶה כְּאִלּוּ נִתְרַעַי מֵעֵשֶׂה,
וְכַשֵּׁם שֶׁהִנְנִי מְקַיֶּמֶת מִצְוֹת חֵלֶה בְּכָל לַיְלָה,
כֶּךָ יִתְעוֹרְרוּ רַחֲמָיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְשִׁמְרָנִי מִצָּעַר וּמִמִּכְאוּבִים
כָּל הַיָּמִים,
אָמֵן.

ברוך אתה יי
אלהינו
מלך העולם
אשר קדשנו
במצותיו
וצונו על הטבילה

רבנו של עולם, אתה קדשת
את עמך ישראל מכל העמים וצוית אותם
לטהרם מטומאתם ולרחץ את גופם במים טהורים.
יי אלהי, תהי נא מרצה ומוקבלת לפניך הטהרה
והרחיצה והטבילה כטהרת כל הנשים הטהורות
והצדקניות בבגות ישראל המטהרות וטובלות
בעת ובעונה הראויה, שומע בקולי כי אתה
שומע תפלת עמך ישראל. יהי לרצון
אמרי פי והגיון לבי לפניך,
יי צורי וגאלי.

Prayer Before Going to the Mikve

Blessed are You, O Lord, King of the universe Who has sanctified us with His mitzvot and commanded us to immerse ourselves.

The traditional observances pertaining to the woman's *niddah* status, during and immediately following her menstrual period, deal with one of the most intimate aspects of Jewish life. A woman's *niddah* period testifies to the loss of potential life - the loss of a child who has not been conceived - and, as such, she is symbolically "tinged with death". Since death represents the paradigm of ritual impurity that can be removed only by immersion in a *mikve*, a pool of "living water", the woman must immerse herself in a *mikve* before she engages in the potential creation of life by resuming sexual relations with her husband.

The text of the traditional prayer is surrounded by the aqua blue of water and is followed by the meditation said by women as they leave the *mikve* (*Huppah Hatanim*, Rabbi Raphael Meldola, Livorno, 1797 edition). The series of borders evokes the barrier between the couple that is washed away by the living waters. There is a special *mitzvah* for the couple to have marital relations the night of her immersion, and the micrographic text weaving through the waters of the border spells out the traditional meditation for a sanctified and fruitful sexual union, one that will result in a healthy child.

Master of the world: You have sanctified Your nation, Israel, from all the nations, and commanded them to purify themselves from their defilement and to bathe their bodies in pure water. Lord my God, may this bathing and immersion be pleasing and acceptable to You like the purification of all the pure, righteous women of Israel who purify and immerse themselves at the proper time. Hear my voice, for You hear the prayer of Your nation, Israel. May the words of my mouth and the thoughts of my heart find favor before You, Lord, my Rock and my Redeemer.

Candle Lighting

*Blessed are You, O Lord, King of the universe, Who has sanctified us
with His mitzvot and commanded us to kindle the Shabbat candles*

Shabbat is welcomed into the home on Friday night with the lighting of candles. The traditional blessing is in the central border. It is surrounded by one of the traditional prayers added after lighting the candles which comes from “The Prayer Book for the Married Woman”, written for Yehudit Kutcher Coen, Italy, 1786 (5546), and is now kept in the library of the Jewish Theological Seminary, New York. The blessing is wrapped in the welcoming arms of flowers which traditionally adorn the *Shabbat* table. This design rests on a royal blue background, evoking the presence of the *Shabbat* Queen. The lower text is another prayer recited after the candles are lit. The verses inside the outer border are the verses from Psalm 119 that begin with the Hebrew letter *nun*, the first letter of *ner* - candle.

Furthermore, the design incorporates two references to the idea of *shlom bayit*, harmony and peace in the home, a concept traditionally associated with the *Shabbat* candles and the aura of tranquility and spirituality which envelops the Jewish home with the onset of *Shabbat*. At the top of the page, set into the blue filigree border, is a quote from the *Shulchan Aruch*, the Code of Jewish Law (*Orach Chaim* 263:3), based upon a discussion in the *Talmud* (Tractate *Shabbat* 23b) which states: “One who does not have enough money to buy both *Shabbat* candles and wine for *Kiddush* should buy candles, because there is no *shlom bayit* without the light of the candles.” Around the bottom edge of the page, also set into the blue filigree, is a statement of Rabbi Shimon ben Gamliel (*Avot d’Rabbi Natan*, 28:3), proclaiming the importance of *shlom bayit*: “One who establishes peace in the home is considered by God to have established peace among all the people of Israel.”

*May it be Your will, Lord our God and God of our forefathers, that the Temple
be rebuilt soon in our days, and grant us our portion in Your Torah; there we
shall serve You in awe as in ancient times and as in former years. Then the
offering of Yehuda and of Yerushalayim will please God, as in ancient times
and as in former years. May it be Your will, Lord my God and God of my
forefathers, that You be gracious to me and to my sons and daughters, and to
my father and mother, and to my husband, and to all my loved ones, and
grant us - and all of Israel - good, long life; remember us for goodness and
blessing, recall us for salvation and mercy, bless us with great blessings, make
our home complete, and cause Your Presence to dwell among us. Grant me
the privilege of raising children and grandchildren who are wise and
understanding, who love God and fear the Lord, people of truth, holy offspring
who cleave to God and bring light to the world through Torah and good
deeds and all manner of labor in service of the Creator. I pray You, hear my
supplication, in the merit of Sarah, Rivkah, Rachel and Leah, our matriarchs.
Cause our light to illuminate and never be extinguished, and may Your
Countenance shine that we may be saved, Amen.*

גַּר שֶׁבֶת-קוֹדֶם מְשׁוֹם שָׁר— זֶם הַבַּיִת, דְּאֵין שָׁר— זֶם בַּבַּיִת בְּלֹא גַר

גַּר לְדַגְלֵי דְבַרְךָ וְאוֹר לְנִתְיַבְתִּי: לְשִׁבְעַתִּי וְאֵר— קִימָה לְשִׁמּוֹד

בְּרוּךְ אַתָּה יי
אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
אֲשֶׁר קִדְשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁבֶת.

וְהַמְלֵאכֶל וְהַמְלֵאכֶל וְהַמְלֵאכֶל וְהַמְלֵאכֶל וְהַמְלֵאכֶל

יְהִי רָצוֹן

מִלְפָּנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
שֶׁיִּבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ וְתֵן
חֵלְקֵנוּ בְּתוֹרַתְךָ, וְשֵׁם נֶעֱבֹדְךָ בִּירְאָה
כִּימֵי עוֹלָם וְכַשְׁנֵים קִדְמוֹנוֹת, וְעֲרֹבָה לִי מִנֶּחֱת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַיִם
אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּחַזְּנֵנוּ אוֹתֵנוּ וְאֵת אִישֵׁי וְאֵת בְּנֵי וְאֵת בָּנוֹתֵינוּ וְאֵת אֲבֵי
וְאֵת אִמֵּנוּ וְאֵת כָּל קְרוֹבֵינוּ וְתַתֵּן לָנוּ וְלְכָל יִשְׂרָאֵל חַיִּים טוֹבִים וְאַרְכִּים
וְתַזְכְּרֵנוּ בְּזִכְרוֹן טוֹבָה וּבְרָכָה וְתַפְקֵדְנוּ בְּפִקְדֹת יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים
וְתַבְרַכְנוּ בְּרַכּוֹת גְּדוֹלוֹת וְתַשְׁלֵם בְּתֵינוּ וְתַשְׁכֵּן שְׂכִינְתְּךָ בֵּינוּ,
וְזַכְּנֵנוּ לְגָדֵל בָּנִים וּבְנֵי בָנִים חַכְמִים וְגִבּוֹרִים אוֹהָבֵי יי וְרֵאֵי אֱלֹהִים
אֲנִשֵׁי אִמֵּנוּ זֵרַע קִדְשֵׁנוּ, בֵּין דְּבָקִים וּמְאִירִים אֵת הָעוֹלָם בְּתוֹרָה
וּבְמַעֲשֵׂים טוֹבִים וּבְכָל מְלָאכֶת עֲבוֹדַת הַבּוֹרָא. אֲנֵנוּ שְׂמֵעֵנוּ אֵת
תְּחִנָּתְךָ בְּעַת הַזֹּאת בְּזִכְרוֹת שְׁרָה וְרַבְקָה וְרַחֵל וְלֵאָה אֲמוֹתֵינוּ וְהָאֵר
גַּרְנוּ שֶׁלֹּא יִכְבְּדוּ לְעוֹלָם וָעַד— וְהָאֵר פְּנֵיךָ וְנִשְׁעָה: אָמֵן

מְשׁוֹפְטֵי צִדְקָה: לְעִנְיַת עַד מֵאֵד יי חֵינִי כְּדַבְרְךָ: לְדַבּוֹת פִּי רַעְהֵנָּה יי זִמְשִׁפְטֵיךָ לְמַדְבְּנֵינוּ לְפָנֵינוּ בְּכַפֵּי יְהוָה וְאֵת יְהוָה וְאֵת יְהוָה וְאֵת יְהוָה וְאֵת יְהוָה

לֹא תִעֲתָנוּ לְהַלְחֵי עֲרוּחֵיךָ לְעוֹלָם כִּי שִׁשׁוֹן לִכִּי הַמָּהוּ: לְמִיֹּתֵי לִכִּי לְעִשְׂתָּהּ הַיְיָ לְעוֹלָם עַד עַד

כָּל הַמְשִׁים שְׁלוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, מַעֲלָה עֲלֵינוּ הַכְּתוּב כֹּאִילוֹ מְשִׁים שְׁלוֹם בְּיִשְׂרָאֵל

וד אתה יי אלהינו מן העולם חמבו על בנות קדש

נאט פון אברהם און פון יצחק און פון יעקב, באהיט דיין פאלק ישראל פון אלעם ביזן אין דינעם לויב, אז דער ליבער שבת קדש גייט אוועק, אז די וואך זאל אונדז קומען צו אמונה שלמה, צו אמונת חכמים, צו אהבת ודבוק חברים טובים, צו דבקות הבורא ברוך הוא, מאמין צו זמן בשלושה עשר עקרים שלד, ובגאלה שלמה וקרובה במהרה בימינו, ובתחית המתים, ובגבואת משה רבנו עליו השלום.

רבונז של עולם, דו ביסט דאך הצותן לעף כח, גיב דינע ליבע יידישע קענדלעך אויך פח דיד צו לויבן, און דיד צו דינען און ווייטער קינעם גישט. און די וואך זאל אונדז קומען צו חסד, און צו מזל, און צו ברכה, און צו הצלחה, און צו געזונט, און צו עשר וקבוד, און צו בני חיי ומחוני, לנו ולכל ישראל, אמן.

Gott fun Avraham

Shabbat is bid farewell on Saturday night with the *Havdalah* ceremony, said over a cup of wine, with spices and a glowing candle in hand. Before the recitation of *Havdalah*, it was customary in many European communities for women to recite “*Gott fun Avraham*”, a Yiddish *tehinah*, a non-canonical petitional prayer in the vernacular, attributed to Rabbi Levi Yitzhak of Berdichev. The prayer is framed with the *Havdalah* blessing, which separates the light blue hues of the evening from the darker blue of the weekday. The micrography presents texts from the Saturday night service at the conclusion of the *Shabbat* in the shape of a spice box with its fragrance in the form of blessings surrounding it and flowing upwards.

*God of Avraham, of Yitzhak, and of Yaacov, protect Your people Israel
from all evil in Your praise as the beloved Holy Shabbat takes leave.
May the coming week arrive bringing perfect faith, faith in scholars,
love of and attachment to good friends, attachment to the Creator,
Blessed be He, faith in Your Thirteen Basic Principles, and in the complete
and close redemption, speedily in our days, in the resurrection
of the dead and in the prophecy of our teacher Moses,
peace be upon him.*

*Master of the Universe, since You are the One Who gives strength to
praise You, and to serve only You and no other.
May this week arrive for kindness, for good fortune, for blessing, for
success, for good health, for wealth and honor, and for children,
life and sustenance, for us and all Israel.*

Amen.